မြသန်းတင့်

စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး –၄

WAR AND PEACE

LEO TOLSTOY

စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး ဒုတိယတွဲတွင် ပါဝင်သော မှတ်စုများ
(ဘေးမှ ဂဏာန်းများ သည် စာမျက်နှာနံပါတ်များ ဖြစ်ပါသည် ။)

[‘စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး’ ဝတ္ထုကြီးတွင် ပါရှိသည့် အချို့အချက်အလက်များ နှင့် အချို့ ဇာတ်ဆောင်များ သည် သမိုင်းထင်ရှားခဲ့သည့် အချက်အလက်များ နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ပါသည် ။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ နှင့်စပ်လျှားသည့် သိအပ်ဖွယ်ရာများကို မှတ်စုများ ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပထမတွဲတွင် စုပေါင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ယခု ဒုတိယတွဲတွင် ပါဝင်သော မှတ်စုများကိုလည်း ဆက်လက် ဖော်ပြလိုက်ပါသည် ။

၇၆၇။ ကုန်သွယ်မှုပိတ်ဆို့ရေးဝါဒ။

ကွန်တီနင်တယ် ဆစ်စ်တင်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည် ။ နပိုလီယန်သည် ကုန်သွယ်မှု ပိတ်ဆို့ရေး ဝါဒကို ၁၈၀၆-ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သည် ။ ထိုပြန်တမ်းအရ နပိုလီယန်၏ မဟာမိတ် ဥရောပနိုင်ငံ များ သည် အင်္ဂလိပ်ကုန်များကို သပိတ်မှောက်ကြသည် ။

အင်္ဂလိပ်ကုန်သင်္ဘောများ ဆိပ်ကမ်းဝင်ခွင့် ကို ပိတ်ပင်ထားရမည်။

ဤဝါဒကြောင့် ဥရောပနိုင်ငံများ စွာ စီးပွားရေး ပျက်ပြားကြသည် ။ နစ်နာကြသည် ။ ကုန်ခိုးသွင်းမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ။ အင်္ဂလိပ်ကုန်များကို သပိတ်မှောက်ရမည် ဆိုသော်လည်း လက်တွေ့၌ အခက်အခဲ ကြုံကြရသည် ။

နပိုလီယန်ကိုယ်တိုင်ပင် ထိုဝါဒကို အတိအကျလိုက်နာ၍ မဖြစ်သဖြင့် အချို့သော အင်္ဂလိပ် ကုန်များကို ပြင်သစ်ပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းခွင့်ပြုရသည် ။ အင်္ဂလိပ်ကုန်ကို သပိတ်မှောက်သဖြင့် အထိခိုက်ဆုံးနိုင်ငံမှာ ရုရှားဖြစ်သည် ။ ထို့ကြောင့် ရုရှားသည် အင်္ဂလိပ်ကုန်များကို တင်သွင်းရသည် ။ ထိုအခါတွင် ဤသို့တင်သွင်းခြင်းမှာ ကုန်သွယ်မှု ပိတ်ဆို့ရေးဝါဒကို ရုရှားက ချိုးဖျက်သည် ဟု နပိုလီယန်က စွပ်စွဲခဲ့သည် ။ သို့ဖြင့် ထိုအကြောင်းပြချက် အပါအဝင် အခြားသော အကြောင်းပြချက် များဖြင့် နပိုလီယန်သည် ၁၈၁၂ ခုနှစ်၌ ရုရှားကို ဝင်တိုက်ခဲ့သည် ။

၇၆၉။ နပိုလီယန်က ၎င်း၏ တပ်များကို ဗစ်စကြူလာမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ဆုတ်ခွာပေးရန် ငြင်းဆန်ခြင်း။

ဤသည် မှာ ရုရှားဘုရင်၏ နောက်ဆုံးတောင်းဆိုချက်ဖြစ်သည် ။ ထိုတောင်းဆိုချက်ကို နပိုလီယန်က ပယ်ချလိုက်ပြီးသည့်နောက် ၁၈၁၂-ခုနှစ် စစ်ပွဲကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည် ။

၇၇၃။ ဥရောပထီးဆောင်းမင်းများက မိမိအား ဒရက်စဒင်မြို့တွင် လာရောက်သစ္စာခံကြ သည့် ၌ နပိုလီယန်သည် လွန်စွာ ဘဝင်ခွေ့လျက်ရှိခြင်း။

စစ်ပွဲမဖြစ်မီ ၁၈၁၂-ခု မေလ၌ နပိုလီယန်သည် ဂျာမနီပြည် ဒရက်စဒင်မြို့တွင် တစ်လကြာမျှ နေထိုင်ခြင်းပြုသည် ။ ထိုစဉ် ဩစတြေးရီးယားဧကရာဇ်၊ ပရပ်ရှားဘုရင်၊ ဆက်ဇံနီဘုရင်တို့ နပိုလီယန်ထံ လာရောက်သစ္စာခံကြသည် ။

၇၇၆။ နပိုလီယန်သည် ပိုလန်စစ်သူကြီးဝတ်စုံဝတ်ဆင်သည့်အခန်းနှင့် ပိုလန်မြင်းတပ်များ ဝိလိယမြစ်ကို ဖြတ်ကူးခန်း။

ဤအခန်းများကို ရေးသားရာ၌ ဆရာကြီး တော်လ်စတွိုင်းသည် ရုရှား ရာဇဝင်ဆရာဒင်နီ လော့စကီနှင့် ပြင်သစ်ရာဇဝင်ဆရာသိုင်းယာ့စ်တို့ ၏ ရာဇဝင်ကျမ်းများကို ကိုးကားရေးသည် ။ ထိုစဉ်က ပိုလန်လူမျိုးတို့ သည် နပိုလီယန်ဘက်မှ ဝင်တိုက်ပေးခြင်းဖြင့် ပိုလန်ပြည် လွတ်လပ်ရေး ရလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည် ။ နပိုလီယန်ကလည်း လွတ်လပ်ရေး ပေးမယောင် လေသံပစ်ခဲ့ သည် ။ သို့ရာတွင် မရခဲ့။

၇၇၇။ နပိုလီယန်နှင့် ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းသော ရုရှားတပ်မတော်ကြီးလေးခု။

၎င်းတို့ မှာ (၁) ဗိုလ်ချုပ်ဘာကလေ ကွပ်ကဲသည့် အနောက်ဘက်ကြောင်းချီ တပ်မတော်။ (၂) ဗိုလ်ချုပ်ဘာဂရေးရှင်း ဦးစီးသည့် တောင်ဘက်ကြောင်းချီ တပ်မတော်။ (၃) ဗိုလ်ချုပ်တိုမာဆော့ဗ် ဦးစီးသည့် အရန်တပ်မတော်။ (၄)ဗိုလ်ချုပ်

ချီချာဂေါ် ဦးစီးသည့် စတုတ္ထတပ်မတော်တို့ ဖြစ်၏။

၇၇၇။ ဗိုလ်ချုပ် ဘာဂလေ ဒီ-တိုလီ (၁၇၆၁-၁၈၁၈)။

ရုရှားပြည်ပေါက် ဂျာမနီနှင့် စကော့ကပြားဖြစ်သည် ။ ၎င်းမှာ ၁၈၁၀-၁၃ ခုနှစ်တွင် ရုရှား နိုင်ငံ စစ်ဝန်ကြီး ဖြစ်သည် ။ ထို့နောက် စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သည် ။ စမိုးလင့်ကျ ပြီးနောက် စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သည် ။ ၎င်းနေရာတွင် ကူတူဇော့ဗ် အမှုထမ်းသည် ။ ဘိုရိုဒီနိုတိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည် ။ ၁၈၁၃-ခုနှစ်တွင် စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ခံရပြန် သည် ။ ၁၈၁၄-တွင် စစ်သူကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းသည် ။

၇၇၇။ မင်းသားကြီး ဘာဂရေးရှင်း (၁၇၆၅-၁၈၁၂)။

ထင်ရှားသော ရုရှားဗိုလ်ချုပ်တစ်ဦးဖြစ်သည် ။ ရွှန်ဂရာဘန်တိုက်ပွဲ၊ သြစတားလစ်တိုက်ပွဲတို့ ၌ ရဲဝံ့စွာအမှုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သည် ။ ဗိုရိုဒီနိုတိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည် ။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် ရရှိခဲ့သော ဒဏ်ရာဖြင့် ကွယ်လွန်သည် ။

၇၈၀။ ပြည်ထဲရေးဝန် ရှိုရှကော့ဗ် (၁၇၅၄-၁၈၄၁)။

ရေကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဖြစ်သည် ။ စပီရန်စကီ အရာကျပြီးနောက် ၎င်း၏ နေရာတွင် ပြည်ထဲရေးဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းသည် ။

၇၈၀။ စစ်သူကြီးမင်းသားကြီး ဆာတီကော့ဗ် (၁၇၃၆-၁၈၁၆)။

အလက်ဇန်းဒါးဘုရင်၏ မင်းဆရာဖြစ်ခဲ့ဖူးသည် ။ ၁၈၁၁-ခုနှစ်တွင် စစ်သူကြီးအဖြစ်နှင့် လွှတ်ရုံးဝန်ကြီးများ အဖွဲ့ သဘာပတိအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည် ။

၇၈၀။ နောင်တော်၏ သံတော်ကြီး မြို့စားကြီး လော့ရစ်စတန် (၁၇၆၈-၁၈၂၈)။

၁၈၁၂- ခု ပီတာစဘတ်တွင် အမှုထမ်းနေသည့် နပိုလီယန်၏ သံအမတ်ကြီးဖြစ်သည် ။ အမြောက်တပ်သင်တန်းကျောင်းတွင် နပိုလီယန်နှင့်အတူ သင်တန်းတက်ခဲ့သည် ။

၇၈၀။ နောင်တော်ကြီး နိုင်ငံခြားရေးဝန်နယ်စားကြီး ဘာဆာနို (၁၇၆၃- ၁၈၃၉)။

၁၈၁၁-၁၂- ခုနှစ်တွင် နပိုလီယန်၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည် ။

၇၈၀။ သက်တော်စောင့် ရပ်စတန်။

ရပ်စတန်မှာ အီဂျစ်မြင်းတပ်ဗိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည် ။ ၁၇၈၉- ခုနှစ်က နပိုလီယန်သည် အီဂျစ် ပြည်ကို တိုက်ခဲ့သည် ။ အီဂျစ်စစ်ပွဲ၌ ရပ်စတန်ကိုတွေ့ရာ လွန်စွာနှစ်သက်သဖြင့် မိမိနှင့်အတူ

တစ်ပါတည်းခေါ်ကာ သက်တော်စောင့်အဖြစ် ခန့်ထားသည် ။ ထိုစဉ်မှစ၍ ရပ်စတန်သည် နပိုလီယန် သေသည် အထိ နပိုလီယန် အထူးယုံကြည်စိတ်ချရသော သက်တော်စောင့်ကြီး ဖြစ်သည် ။ နပိုလီယန် ကွယ်လွန်ပြီး မကြာမီ ရပ်စတန်လည်း ကွယ်လွန်ခဲ့သည် ။

၇၈၉။ နပိုလီယန်နှင့် ရုရှားဘုရင်၏ တမန်တပ်ရေးချုပ် ဗလရှေတို့၏ စကားများ ။

၎င်းတို့ ကို ရုရှား ရာဇဝင်ဆရာ ဒင်နီလေဝ့်စကီ၊ ပြင်သစ်ရာဇဝင်ဆရာ သိုင်းယာ့စ်၏ ရာဇဝင်ကျမ်းများကို ကိုးကားရေးသားခြင်း ဖြစ်သည် ။

၇၉၃။ "စတိန်း၊ အမ်းဖဲ ဘင်နစ်ဆန်၊ ဝန်ဇင်ဂျီရိုဒီ စသည့် ငါ၏ ရန်သူများကို ဗိုလ်ချုပ်၊ ဗိုလ်မှူး၊ စစ်ဦး စစ်ကဲ ခန့်ချေသည် ။

စတိန်း (၁၇၅၇- ၁၈၁၃)။

ဂျာမန်လူမျိုးဖြစ်သည် ။ ဂျာမန်ဘုရင်အောက်တွင် ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ဖူးသည် ။ ဂျာမန် စစ်တပ်ကြီးကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည် ။ နပိုလီယန်က စတိန်းအား အရာမှ နုတ်ပယ်၍ ဂျာမနီမှ နှင်ထုတ်ရန် ဂျာမန်ဘုရင်ထံတောင်းဆိုသည် တွင် စတိန်းသည် ရုရှားနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးလာကာ အလက်ဇန်းဒါးဘုရင်ထံတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည် ။ ရုရှားမှ နေ၍ နပိုလီယန် ဆန့်ကျင်ရေး ဥရောပမဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် ဆော်သြခဲ့သည် ။ နပိုလီယန်ကို

တစ်သမတ်တည်း ဆန့်ကျင်ခဲ့သူ ဖြစ်သည် ။

၇၉၃။ အမ်းဖဲ (၁၇၅၇-၁၈၁၄)။

ဆွီဒင် ဗိုလ်ချုပ်တစ်ဦး ဖြစ်သည် ။ ဆွီဒင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရသည် ၌ ရုရှားပြည်တွင် လာရောက်ခိုလှုံသည် ။ ရုရှားဘုရင် အလက်ဇန်းဒါး၏ ယုံကြည်အားထားမှုကို ခံရသူဖြစ်သည် ။

၇၉၃။ ဘင်နစ်ဆန် (၁၇၄၅-၁၈၂၆)။

ဂျာမန်လူမျိုးဖြစ်၍ နောင်တွင် ရုရှားဘုရင်ထံအမှုထမ်းသည် ။ ပူလတပ်တိုက်ပွဲတွင် ပြင်သစ် တို့ ကို အနိုင်ရခဲ့သည် ဟု ဆိုကြသည် ။ (အပိုင်း(၅) အခန်း(၉)မှ ဘီလီဘင်၏ စာကိုရှု။) ၁၈၀၇-ခု ပရာဆစ် က္လလောတိုက်ပွဲ၌ စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည် ။ ၁၈၀၇-ခု ဖရိလင်းတိုက်ပွဲ တွင် အရေးနိမ့်ခဲ့သည် ။ ဘိုရိုဒီနိုတိုက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ ပြင်သစ်ဗိုလ်ချုပ် မူးရတ်ကို အနိုင်ရလိုက်သည် ။ စစ်သေနာပတိချုပ် ကူတူဇော့ဖ်နှင့် မတည့်၍ စစ်မှုထမ်းဘဝမှ နုတ်ထွက်သည် ။ စစ်သေနာပတိချုပ် ကူတူဇော့ဖ်ကွယ်လွန်သည့်နောက် ရုရှားတပ်မတော်သေနာပတိချုပ် ဖြစ်လာ သည် ။

၇၉၃။ဝန်ဇင်ဂယီရိုဒီ (၁၇၇၀-၁၈၁၈)။

ဩစတြေးရီးယန်းလူမျိုးဖြစ်သည် ။ နောင်တွင် ရုရှားစစ်ဘက်၌ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည် ။ ၁၈၁၂- ခုနှစ်၌ ပီတာစဘတ်မြို့သွား

လမ်းမကြီးကို ကာကွယ်ရန် ရုရှားဘုရင်က တပ်မှူးခန့်သည် ။ ပြင်သစ်တို့ လက်သို့ သုံ့ပန်းအဖြစ် ကျရောက်စဉ် ရုရှားတပ်များက ပြန်၍ ကယ်ခဲ့သည် ။ ၁၈၁၃-ခု လိုက်ပဇစ်တိုက်ပွဲ၌ မဟာမိတ်မြင်းတပ်ပေါင်းစုံ သေနာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် ။

၇၉၄။ဖူးဝဲလ် (၁၇၅၁-၁၈၂၆)။

ပရပ်ရှား မိုလ်ချုပ်တစ်ဦးဖြစ်၍ ဂျီနာနှင့် သြစတတ်တိုက်ပွဲပြီးသည့်နောက် ရုရှားတပ်မတော် တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည် ။ ၁၈၁၂-ခု ရုရှား ထိုးစစ်စီမံကိန်းကြီးကို ရေးဆွဲခဲ့သူဖြစ်သည် ။

၇၉၄။ "သင်တို့ တပ်များ ခါးလယ်မှ ရိုက်ချိုးခြင်းခံရသကဲ့သို့ နှစ်ပိုင်းပြတ်၍ ပိုလန်ပြည်မှ ထွက်ပြေးကြရပြီမဟုတ်လော"

တပ်ရေးချုပ် ဗလရှေက ဤအချက်ကိုငြင်းသော်လည်း အမှန်ဖြစ်သည် ။ ရုရှားတပ်များ သည် နှစ်ပိုင်းပြတ်၍ ပိုလန်မှ ဆုတ်လာခဲ့ကြရသည် ။ ဘာဂရေးရှင်း၏ တပ်နှင့် ဘာကလေ၏ တပ်နှစ်တပ် သည် အကွဲကွဲဖြစ်ကာ စမိုးလင့် ကျမှ တပ်ချင်း ပေါင်းမိနိုင်ခဲ့ကြသည် ။

၇၉၅။ "သင်တို့ တင်သောဘုရင် ဘာနာဒေါ့သည် ရှုံးသွပ်ပြီမဟုတ်လော"

ဘာနာဒေါ့ (၁၇၆၄-၁၈၄၄)

၎င်း မှာ မင်းမျိုးမဟုတ်။ ရှေ့နေတစ်ဦး၏ သားဖြစ်သည် ။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးမဖြစ်မီက ပြင်သစ် စစ်တပ်တွင် တပ်သားအဖြစ် အမှုထမ်းသည် ။ နောင်တွင် ပြင်သစ် စစ်သူကြီးဖြစ်လာသည် ။ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးအပြီး နပိုလီယန် တက်လာသောအခါ ဆွီဒင်ပြည်သို့ ထွက်ပြေးသည် ။ ၁၈၁၀- ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်ဘုရင် ရှုံးသွပ်သွားသည့်အခါ၌ ဆွီဒင်လူမျိုးတို့ က ၎င်းကို မင်းမြှောက်ကြသည် ။

၇၉၇။ ပြင်သစ်စစ်သူကြီးဘက်ဆီရေး (၁၇၆၃-၁၈၁၃)။

၁၇၉၀-ခုနှစ် အီတလီယန် တိုက်ချိန်မှ စ၍ အမှုထမ်းခဲ့သည် ။ ဩစတားလစ်တွင် ရုရှားတပ် များကို အောင်မြင်ခဲ့သည့် ကျွန်းဆွယ်စစ်ပွဲကို ကွပ်ကဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည် ။ ၁၈၁၂-ခု ဘိုရိုဒီနို တိုက်ပွဲ၌ ပြင်သစ်ကိုယ်ရံတော်မြင်းတပ်ကို ကွပ်ကဲသည် ။ ၁၈၁၃-ခုနှစ်၌ နပိုလီယန်မြင်းတပ်မကြီးများ ၏ သေနာပတိအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည် ။ ခန့်အပ်ပြီး သုံးရက်အကြာ တိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးသည် ။

၇၉၇။ ပြင်သစ်စစ်သူကြီး ဘာသီးယား (၁၇၅၃-၁၈၁၅)။

နပိုလီယန်၏ စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် နှစ်ပေါင်းများ စွာ အမှုထမ်းခဲ့သည် ။ ၁၈၁၅- စစ်ရှုံး၍ ပြင်သစ်ပြည်သို့ ပြန်ဆိုလာခဲ့ရကာ ပြင်သစ်နယ်စပ်မြို့ကလေးတစ်မြို့တွင် တပ်စွဲ၍ ရုရှားတို့ ကို ခုခံသည် ။ နယ်စပ်မြို့ကလေးထဲသို့ ရုရှားတပ်မကြီးများ ဝင်လာခြင်းကို မြင်ရသည် ၌ စိတ်မထိန်းနိုင် ပဲ အိမ်အပေါ်ထပ် ပြတင်းပေါက်မှ ခုန်ချကာ အဆုံးစီရင်သွားသည် ။

***